

7.17 Käsityö

Käsityön opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaan käsityötaitoa niin, että hänen itsetuntonsa sen varassa kasvaa ja hän kokee iloa ja tyydytystä työstään. Lisäksi hänen vastuuntuntonsa työstä ja materiaalin käytöstä lisääntyy ja hän oppii arvostamaan työn ja materiaalin laatua ja suhtautumaan arvioiden ja kriittisesti sekä omiin valintoihinsa että tarjolla oleviin virikkeisiin, tuotteisiin ja palveluihin.

Opetus toteutetaan oppilaan kehitysvaihetta vastaavin aihepiirein kokeillen, tutkien ja keksien, edeten kohti kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Käsityön opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta suunnitelmalliseen, pitkäjänteiseen ja itsenäiseen työntekoon, kehittää luovuutta, esteettisiä, teknisiä ja fyysis-motorisia kykyjä, ongelmanratkaisutaitoja sekä ymmärrystä teknologian arkipäivän ilmiöistä. Oppilasta johdatetaan tutustumaan suomalaiseen ja myös muiden kansojen käsityön kulttuuriperinteeseen.

VUOSILUOKAT 1–4

Käsityön opetuksen ydintehtävä vuosiluokilla 1–4 on perehdyttää oppilas käsityötietoihin ja -taitoihin sekä herättää hänen kriittisyytensä, vastuuntuntonsa ja laatutietoisuutensa työskentelyssä ja materiaalivalinnoissa. Oppilasta autetaan omaksumaan suunnittelutaitoja ja hän oppii perusvalmiuksia suunnitelmiansa toteuttamiseen. Häntä ohjataan käyttämään käsityössä tarvittavia perustyövälineitä sekä erilaisia koneita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hänen pitkäjänteisyyttään ja ongelmanratkaisutaitojaan kehitetään sekä ryhmässä että itsenäisessä työssä. Monipuolinen työskentely, taidon kehittyminen ja osaamisen kokemus antavat työniloa, ja oppilaassa syntyy myönteinen asenne työn tekemistä ja opiskelua kohtaan. Opetus toteutetaan samansisältöisenä kaikille oppilaille käsittäen sisältöjä teknisestä työstä ja tekstiilityöstä.

VUOSILUOKAT 5–9

Käsityön opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 5–9 on syventää ja kartuttaa oppilaan käsityötietoja ja -taitoja siten, että hän kykenee entistä itsenäisemmin tekemään tarkoituksenmukaisia materiaali-, työtapa- ja työvälinevalintoja käsityöprosessin eri vaiheissa. Häntä rohkaistaan luovaan suunnitteluun ja itseohjautuvaan työskentelyyn sekä ohjataan arvostamaan työn ja materiaalin laatua. Oppilaiden yhteistyötaitoja kehitetään toteuttamalla yhteishankkeita oppilasryhmissä eri oppiaineitten ja paikkakunnan työ-, tuotanto- ja kulttuurielämän edustajien kanssa. Opetus käsittää kaikille oppilaille yhteisesti sekä teknisen työn että tekstiilityön sisältöjä, minkä lisäksi oppilaalle voidaan antaa mahdollisuus painottua käsityöopinnoissaan kiinnostuksensa ja taipumustensa mukaan joko tekniseen työhön tai tekstiilityöhön.

HAUSJÄRVI

OPETUSJÄRJESTELYT

Vuosiluokilla 1 – 6 opetus järjestetään yhteisenä käsityönä. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikki oppilaat opiskelevat sekä teknisen työn että tekstiilityön oppisisältöjä yhtä paljon. Vaihto tapahtuu lukukauden vaihtuessa.

Vuosiluokalla 7. oppilaat saavat valintansa mukaan opiskella teknistä työtä tai tekstiilityötä. Valinnat tehdään kuudennen luokan aikana. Käsityön opiskelussa 7. vuosiluokalla suoritetaan yhden jakson pituinen vaihto, jonka aikana oppilaat opiskelevat teknistä työtä tai tekstiilityötä valinnastaan riippuen. Vaihdon avulla oppilaat saavat opiskella sisältöjä molemmista osa-alueista.

Vuosiluokilla 8 – 9 tekninen työ ja tekstiilityö ovat valinnaisaineita.

AIHEKOKONAISUUDET

Ihmisenä kasvaminen

Saavutettujen käsityötaitojen myötä oppilaan itsetunto kasvaa, oppilas oppii arvostamaan ja arvioimaan omaa työtään ja muiden työtä, oppilaan vastuuntunto ja pitkäjänteisyys lisääntyvät. Käsityön tehtävät laaditaan niin, että jokainen oppilas pääsisi kokemaan onnistumisen elämyksiä.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Oppilas tutustuu osin Suomen ja muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuureihin.

Viestintä ja mediataito

Käsityöprosessin aikana oppilas hankkii tietoa, esittää omia suunnitelmiaan ja työselityksiään eri raportointimenetelmin, saa ja antaa palautetta. Käsityötuote on ilmaisun väline, siihen sisältyy symbolisia merkityksiä eli viestejä.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Käsityön tekijän toimiessa itsenäisesti ja tavoitteellisesti omasta työstään vastuuta kantaen ja toimeen tarttuen hänen sisäinen yrittäjyytensä ja osallistuvuutensa kehittyvät.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Oppilas tulee tutustuttaa ekologiseen kestäväan kehitykseen aiheinaan tuotteen elinkaari, kierrätys, korjaus ja huoltaminen.

Turvallisuus ja liikenne

Työsuojelusäädösten, työvälineiden turvallisen käytön ja oppimisympäristöstä huolehtimisen avulla oppilasta kasvatetaan huomioimaan turvallisuusnäkökohtia.

Ihminen ja teknologia

Käsityön tavoitteena on tutustuttaa oppilas perinteiseen ja nykyaikaiseen teknologiaan ja erilaisten laitteiden toimintaperiaatteisiin sekä ottaa kantaa teknologian kehittymisen ilmiöihin ja yhteiskunnallisiin seuraamuksiin.

VUOSILUOKKA 1-2

Tavoitteet

Oppilas

- harjaantuu hienomotorisissa taidoissaan
- oppii kädentaitoja kehittämällä ajattelun taitoja ja luovien ratkaisujen tekoa
- oppii uusia käsityötekniikoita
- oppii valitsemaan työhönsä sopivia materiaaleja ja välineitä annetuista vaihtoehdoista
- tuntee peruskäsitteitä ja –välineitä
- iloitsee onnistumisestaan
- oppii tarkastelemaan omaa työskentelyään ja työtään
- saa mahdollisuuden suunnitella tuotteen annettuja materiaaleja hyväksi käyttäen.

Keskeiset sisällöt

- käsityön perustekniikoita
- oikeat käsitteet ja tarkoituksenmukaisten, monipuolisten materiaalien ja työvälineiden käyttö
- omien töiden suunnittelua
- oman työn itsearviointi ja esittely
- työvälineiden turvallisuustekijät.

Arviointi

Arvosanan hyvä antamisen perusteet
Oppilas

- osaa opetettuja käsityötekniikoita
- osaa valita sopivia materiaaleja ja välineitä annetuista vaihtoehdoista
- tuntee opetetut peruskäsitteet ja tunnistaa välineitä
- osaa tarkastella omaa työskentelyään ja työtään
- osoittaa suunnitelmallisuutta toiminnassaan
- arvostaa omaa työtään
- osaa käyttää työvälineitä turvallisesti.

VUOSILUOKKA 3-4

Tavoitteet

Oppilas

- oppii tuntemaan käsityöhön liittyviä käsitteitä ja käyttämään erilaisia materiaaleja, työvälineitä ja menetelmiä
- omaksuu positiivisen asenteen työsuojeluun, oppii turvallista työvälineiden, koneiden ja laitteiden käyttöä sekä oppii huolehtimaan oppimisympäristönsä viihtyisyydestä
- oppii käsityön perustekniikoita ja tuotesuunnittelua sekä harjaantuu niiden edellyttämässä taidoissa, jolloin hänen ajattelun taitonsa ja luovuutensa kehittyvät
- oppii avaruudellista hahmottamista suunnittelussaan ja työskentelyssään
- oppii kiinnittämään huomiota tuotteiden esteettisiin ominaisuuksiin, väreihin ja muotoihin
- oppii valmistamaan, huoltamaan ja korjaamaan arkipäivän käytännöllisiä tuotteita
- oppii ottamaan vastuuta omasta esineympäristöstään ja ymmärtää, että tuotteilla on elinkaari
- oppii vähitellen hallitsemaan kokonaisen käsityöprosessin
- tutustuu arkielämään liittyvään teknologiaan
- oppii arvioimaan ja arvostamaan omaa ja muiden työtä

Keskeiset sisällöt

- keskeisiä tekstiili- ja teknisen työn materiaaleja, työvälineitä ja työtapoja
- työskentelyyn ja työtilaan liittyvät turvallisuustekijät
- omien töiden suunnittelua ja sen yhteydessä suunnitelmien toteuttamiseen tarvittavien tekniikoiden kokeilua ja harjoittelua sekä tuotteiden valmistamista
- oppilasta lähellä olevia, luonnossa ja rakennetussa ympäristössä esiintyviä ilmiöitä ja niiden teknologisia sovelluksia.
- materiaalien ja tuotteiden huolto, kunnostus ja korjaus sekä kierrätys ja uudelleenkäyttö

- kotipaikkakunnalle omaleimaisia, sekä vanhoja että moderneja, käsityötuotteita, -välineitä, - materiaaleja ja työtapoja niihin liittyvine harrastuksineen ja ammatteineen tulevaisuuden mahdollisuuksina sekä piirteinä lähiympäristössä mahdollisesti vaikuttavien muiden kulttuurien käsityöperinteestä.

Kädentaidot

- puun halki- ja poikkisahaus
- puun liimaus, naulaus ja poraus
- puun höyläys ja viilaus
- puun, metallin ja muovin hiominen
- elektroniikkarakentelun perusteita
- metallilangan katkaisu ja taivutus
- vesiliukaisen maalauksen ja lakkauksen perusteet
- ompelukoneen käyttö ja siinä harjaantuminen
- virkkauksen vahvistaminen, ketjusilmukka ja kiinteä silmukka
- kaavan käyttäminen
- neulonnan alkeet
- huovutus, kankaanpainanta, punonta, pujottelut, helmityöt, askartelut tai muut ajankohtaiset kädentaitoa harjaannuttavat tekniikat

Arviointi

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 4. luokan päättyessä

Oppilas

- osaa ohjatusti tuottaa luovia ideoita ja kokeilla teknisiä ratkaisuja sekä suunnitella toteuttamiskelpoisen tuotteen
- työskentelee ohjattuna tarkoituksenmukaisesti suunnitelmaansa toteuttaen ja työturvallisuuden huomioon ottaen
- hallitsee käsityön perustekniikoita, tuntee keskeisiä käsitteitä ja tunnistaa perusmateriaaleja
- työskentelee pitkäjänteisesti sekä ryhmän jäsenenä että itsenäisesti, haluaa kehittyä käsityöntekijänä ja tuntee vastuunsa yhteisistä työvälineistä, työtilojen järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- ymmärtää elinympäristön teknologisia toimintaperiaatteita
- arvioi ja arvostaa omaa ja toisten työskentelyä, oppimista sekä työn tuloksia
- suhtautuu myönteisesti omaan ja muiden kansojen kulttuuriperintöön

VUOSILUOKKA 5-9

Tavoitteet

Vuosiluokkien 1-4 tavoitteita käsitellään syvällisemmin, ja lisäksi

oppilas

- oppii suunnittelemaan ja valmistamaan laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä tuotteita sekä ottamaan työskentelyssään huomioon myös eettiset, ekologiset ja taloudelliset arvot
- perehtyy suomalaiseen ja soveltuvin osin myös muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuuriin saaden siten ainesta oman identiteettinsä rakentamiseen ja omaan suunnittelutyöhönsä
- perehtyy perinteiseen ja nykyaikaiseen teknologiaan liittyviin tietoihin ja taitoihin, joita voi soveltaa arkielämässä, jatko-opinnoissa, tulevilla työtehtävissä ja harrastuksissa
- oppii arvostamaan ja tarkastelemaan kriittisesti omaa ja muiden työtä sekä etsimään luovia ratkaisuja havaitsemiinsa ongelmiin itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa käyttäen apunaan erilaisia tietolähteitä
- oppii ottamaan kantaa teknologian kehittymiseen ja sen merkitykseen ihmisten, yhteiskunnan ja luonnon hyvinvoinnissa
- oppii ymmärtämään yritystoimintaa ja teollisia tuotantoprosesseja

Keskeiset sisällöt

Käsityön yleiset sisällöt

- muodot, sommittelu ja värit
- tuote- ja prosessi-ideointi
- tietoa ja elämyksiä suomalaisesta kulttuurista, perinteestä ja muotoilusta sekä vaikutteita muista kulttuureista
- materiaali- ja kuluttajatietous
- erilaiset työjärjestykset ja työohjeet
- tarkoituksenmukainen materiaalien käyttö
- käsityössä esiintyvien ongelmien ja sovellusten yhteys muihin oppiaineisiin, mm. kuvataiteeseen, luonnontieteisiin ja matematiikkaan
- erilaisten suunnitelmien ja tuotosten kuvaus-, raportointi- ja dokumentointitekniikoita
- oman paikkakunnan tuotantoelämään ja yrittäjyyteen tutustuminen

- oman työskentelyn ja sen tulosten arviointi sekä osallistuminen toisten töiden yhteiseen tarkasteluun.

Teknisen työn sisällöt

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

- tekninen piirtäminen, mallintaminen ja tietotekniikan sovelluksia suunnittelussa
- erilaisten materiaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö eri käyttötarkoituksissa ja eri tekniikoin
- rakennettu ympäristö ja erilaiset tuotteet sekä niiden sisältämä symbolinen merkitys eli viesti
- erilaisten laitteiden toimintaperiaatteita, rakenteita, teknologisia käsitteitä ja järjestelmiä sekä niiden sovelluksia

Valmistaminen

- teknisessä työssä tarvittavat käsityövälineet ja koneet sekä niiden taitava ja turvallinen käyttö
- teknisen työn eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden luova valinta, yhdistäminen ja työstäminen
- monipuolista laiterakentelua
- kodin ja vapaa-ajan välineiden huolto, kunnostus ja kierrätys

Tekstiilityön sisällöt

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

- tekstiili- ja muotihistoriaa soveltuvin osin kodin tekstiilejä ja vaateetusta koskevien aihepiirien yhteydessä
- sisustustekstiilien, vaatteiden ja tekstiilitaitteen symbolinen merkitys eli viesti
- tietoteknisiä sovelluksia ja uusi teknologia suunnittelun apuvälineinä
- tekstiilituotteiden kolmiulotteisen muodon konstruointi, esimerkiksi kaavoituksen perusteita
- tekstiilimateriaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö eri käyttötarkoituksissa ja eri tekniikoin

Valmistaminen

- tekstiilityön perinteisiä ja moderneja työvälineitä ja koneita, niiden oikea valinta käyttökohteeseen, toimintaperiaatteet, turvallinen käyttö sekä huolto
- tekstiilityön eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen luovasti
- tekstiilituotteiden hoito ja huolto sekä kierrätys

Kädentaidot

Tekninen työ

- puun sahaus, höyläys ja talttaaminen käsityövälinein
- puun liitostapoja ja saranointi
- puuntyöstökoneiden turvallinen käyttö ja niihin tutustuminen
- muovien sahaus, viilaus ja taivutus
- metallien työstäminen käsityövälinein
- metallien työstäminen koneiden avulla, hitsaus
- metallin pakotus ja niittäus
- elektroniikkarakentelun ja sähkötekniikan perusteita

Tekstiilityö

- ompelun vahvistamien, napinläpi koneella, vetoketjun ompelu ja joustavat ompeleet
- neulonta, nurja silmukka, neulepintoja, suljettu neule, levennys, kavennus
- kirjonta
- kudonta, huovutus virkkaus, kankaan värjäys/kuviointi, punonta, helmityöt, askartelut tai muut ajankohtaiset kädentaitoa harjaannuttavat tekniikat

Arviointi

Arvioinnin kriteerit 5 – 9 luokilla

Arvosana	Työskentely / Oppimistulokset	Työn tulos / itsearviointi
10	<ul style="list-style-type: none"> • On erityisen lahjakas käsityössä • Osaa suunnitella yksilöllisen, kauniin ja toimivan tuotteen • Osaa suunnitella myös tuotteen toteutuksen • Osaa soveltaa opetettuja asioita erityisen hyvin • Auttaa mielellään ja oma-aloitteisesti 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuotokset ovat laadultaan erinomaisia • Tuotokset ovat omien suunnitelmien ja tavoitteiden mukaisia • Osaa arvioida omaa toimintaansa ja työn lopputulosta realistisesti
9	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnittelee omaperäisen ja toimivan tuotteen • Ei tyydy toteuttamaan tuotettaan yksinkertaisimmalla tavalla • Osaa opetetut asiat hyvin ja toimii omatoimisesti • Huomaa pienet virheet ja osaa korjata ne • On kiinnostunut ja haluaa oppia lisää • Auttaa mielellään 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuotokset ovat laadultaan hyviä ja melkein virheettömiä sekä hyvin viimeistelyjä • Tuotokset ovat tavoitteen mukaisia • Arvioi realistisesti toimintaansa ja pystyy hyödyntämään saamaansa palautetta • Arvostaa omia ja toisten tuotoksia
8	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa suunnitella, mutta suunnitelmat eivät useinkaan ole omaperäisiä • Osaa yleensä opetetut asiat • Käyttää kirjallisia ohjeita • Yrittää itse ratkaista ongelmat, mutta joutuu välillä kysymään lisäohjeita opettajalta • Auttaa muita pyydettyä 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuotteet ovat käyttökelpoisia ja toimivia, vain viimeistelyssä voi olla pieniä puutteita • Pystyy arvioimaan melko realistisesti omaa toimintaansa; löytää vahvuuksia ja heikkouksia omasta toiminnastaan • Pystyy hyödyntämään toisten antamaa palautetta tulevassa toiminnassaan
7	<ul style="list-style-type: none"> • Tuotoksen suunnittelu ja toteutus ei aina kiinnosta • Suunnitelmia täytyy korjailta ja täydentää • Ei aina muista opetettuja asioita ja kysyy lisäohjeita opettajalta • Keskittyy puutteellisesti • Järjestyksestä ja siisteydestä huolehtiminen on puutteellista 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuotokset ovat yleensä käyttökelpoisia, mutta eivät aina suunnitelman mukaisia ja niissä voi olla virheitä • Tuotokset valmistuvat hitaasti • Arvioi omaa toimintaansa osittain epärealistisesti
6	<ul style="list-style-type: none"> • Tuotoksen suunnittelu ja toteutus eivät kiinnosta • Suunnitelmat ovat puutteellisia ja epäselviä • Ei muista opetettuja asioita • Opettaja joutuu jatkuvasti puuttumaan 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuotokset sisältävät paljon virheitä tai puutteita ja ovat usein epäsiistejä • Keskeneräisiä töitä • Pystyy arvioimaan vain pientä osaa toiminnastaan
5	<ul style="list-style-type: none"> • Ei osaa tehdä suunnitelmaa • Ei muista opetettuja asioita eikä kysy neuvoa • Ei yleensä viitsi työskennellä 	<ul style="list-style-type: none"> • Aloittaa tuotokset, mutta ne eivät valmistu • Ei osaa arvioida omaa työskentelyään eikä kykene vastaanottamaan palautetta • Ei arvosta tuotoksiaan
4	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas ei ole kiinnostunut käsitöistä • Oppilas ei käy tunneilla juuri lainkaan • Oppilas ei tee tunneilla juuri mitään 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas ei saa yhtään työtään valmiiksi

Valinnaiset oppimäärät

Käsityö valinnaisaineena on seitsemännellä luokalla päättyneen yhteisen käsityöoppiaineen syventävä kurssi, joka kestää kahden tai neljän vuosiviikkotunnin laajuksena kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla.

Päätöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

Oppilas

- havaitsee myös itsenäisesti ongelmia, kehittää luovasti ideoita ja suunnittelee ohjatusti tuotteita, joissa on pyritty ottamaan huomioon käytettävissä oleva aika, välineet, materiaalit, tuotteiden esteettisyys, ekologisuus, kestävyys, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- ymmärtää suunnittelemansa tuotteet myös viestiksi ympäristölle
- dokumentoi suunnitelman esimerkiksi kuvallisesti, sanallisesti, näyttein, pienoismallin avulla tai muulla tavoin siten, että siitä käy ilmi, millainen idea on ja millä tavoin se on tarkoitus valmistaa
- osaa ohjatusti käyttää suunnittelussaan aineksia suomalaisesta ja muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuurista

Valmistaminen

Oppilas

- työskentelee tarkoituksenmukaisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- hallitsee perustekniikoita siten, että tuotteesta tulee tarkoituksenmukainen, viimeistelty, ekologinen ja esteettinen
- osaa työskennellä tavoitteisesti yksin tai tiimeissä
- osaa ohjatusti käyttää työssään kehittyntä teknologiaa ja ymmärtää teknologian käsitteitä, järjestelmiä ja niiden sovelluksia
- osaa soveltaa muissa oppiaineissa oppimaansa tietoa ja taitoa

Itsearviointi ja prosessin pohdinta

Oppilas

- kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan
- havaitsee vahvuuksia ja heikkouksia prosessissa ja tuloksissa
- osoittaa arvioinnissa kriittisyyttä ja haluaa suunnata toimintaansa palautteen mukaisesti
- arvioi ideoitaan ja tuotteitaan esteettisin, taloudellisin, ekologisin ja tarkoituksenmukaisuuskriteerein
- ymmärtää teknologian, kulttuurin, yhteiskunnan ja luonnon välisiä riippuvuuksia
- muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan